

Poslední dar

Tomáš Toman

Tomáš Toman
Poslední dar

1. kapitola

Tom Kendall se vyčerpaně posadil na hotelovou postel. Pěnová matrace se okamžitě přizpůsobila jeho tělu. Vítej zpátky v civilizaci, pomyslel si. Se zvláštním zaujetím si prohlížel luxusní nábytek, širokoúhlý televizor a velká, dokonale těsnící okna. Dřív by takovým věcem nevěnoval pozornost. Jenže bezmála čtyřměsíční pobyt na keňském venkově by od základu změnil i člověka, kterému se nezhroutil život pod rukama.

Z oken Tomova pokoje bylo vidět na kliniku Mayo. Doktor Nyariki už tu měl dávno být, blesklo Tomovi hlavou. Snad to neznamená, že Anna... Úzkostí se mu stáhlo hrdlo. Anna to musí zvládnout! Vždyť jsme ji dostali tak daleko...

No tak, uklidni se! Tom zatřásl hlavou. Kdyby se s Annou něco stalo, zavolaal by mu doktor Jones. Tak se ráno dohodli. Doktor Nyariki nejspíš jen někde zabloudil. Neměl jsem ho nechávat jít samotného, vyčítal si Tom. Jestli jemu samotnému stačily k odloučení od americké kultury čtyři měsíce v Keni, jak se potom musel cítit doktor Nyariki. Asi jako vetřelec na cizí planetě.

Tom uvažoval, jestli by svému společníkovi neměl jít naproti. Zhruba před hodinou se doktor Nyariki vypravil za Annou. Tom s ním nešel, neboť měl stále před očima ranní návštěvu. Annino lůžko obklopovaly četné přístroje, udržující ji při životě. Tomovi se z té podívané udělalo nevolno. Jako by na něho teprve nyní dolehla všechna tíha uplynulé noci. Doktor Jones prohlásil, že následujících osmačtyřicet hodin bude rozhodujících.

Vtom zazvonil telefon. Tomovi ztuhla krev v žilách. Upřel zrak na noční stolek. Na displeji se skvělo jméno volajícího. David Gallardo. Tom úlevně vydechl.

„Zdravím tě, Davide.“

„Ahoj.“ Bylo to snad poprvé, co David nepoužil svoje typické *zdravíčko*. „Tak jak to vypadá s Annou?“

Tom se zhluboka nadechl. „Lékařům se podařilo zastavit sepsi.“

„To je skvělé!“

„Museli jí amputovat nohu. Těsně pod kolenem.“

„Oh...“ David se odmlčel. „To je mi líto.“

„Bohužel je tu ještě jeden problém,“ zachraptěl Tom. „Anna dostala zápal plic. Vzhledem k jejímu stavu to může mít fatální následky. Cesta z Loiyangalani jí stála spoustu sil. Doktor říkal, že při ní stáli všichni svatí. Devadesát procent pacientů by prý takovou zátěž nevydrželo.“

„Jistě to dokáže i teď,“ odvětil David.

„Doufejme,“ šeptl Tom. „Davide, díky,“ vyhrkl znenadání.

„Ale jdi. Nemáš vůbec zač.“

„Ale ano,“ zdůraznil Tom. „Tys nám obstaral letadlo. A nebýt tebe, neletěli bychom do Jacksonville, ale až do Bakersfieldu. Tak dlouhou cestu by nezvládla ani Anna.“

„Já jsem sice obstaral letadlo, ale tys ho zaplatil. A s Jacksonville to byl Amandin nápad,“ připomněl skromně David.

„Tak jí prosím vyříd' moje poděkování.“

„Jistě.“ David si odkašlal. „Snad se brzy uvidíme, kámo.“

„Snad,“ odpověděl Tom.

„Držte se. Když budeš něco potřebovat, zavolej klidně i o půlnoci.“

„Děkuju ti, brácho.“

Tom odložil telefon na noční stolek. Promnul si skráně. Rozhovor s Davidem trochu zmírnil ten nesnesitelný tlak, který mu svíral útroby. Cítil obrovskou zodpovědnost. Anna mu svěčila do rukou svůj život. Nesmí ji zklamat. Tak jako zklamal Tammie a Nancy.

Aby se nějak zabavil, Tom sáhl po brožurce, kterou dostal na recepci. Turistický průvodce po Floridě. Pokud Tom věděl, většinu hostů tvořili ambulanti pacienti kliniky Mayo a jejich doprovod. Hotelový personál asi oplývá zvláštním smyslem pro humor, pomyslel si Tom. Ani by ho nepřekvapilo, kdyby uvnitř našel nabídky typu: „K operaci apendixu sleva 50% na dovolenou u moře!“ Převážnou část knížky tvořily fotografie azurových pláží v Miami Beach. Nechyběly ani poutavé snímky zábavního parku Walt Disney World, souostroví Florida Keys nebo Kennedyho vesmírného střediska.

Poslední kapitola pojednávala o chráněné přírodní oblasti Okefenokee (třebaže velkou částí ležela na území sousedního státu Georgia). Jako bychom tam byli včera, říkal si Tom. Poslední dovolená před svatbou. Před očima viděl Tammie, jak se k němu tiskne v malé dřevěné loďce, pohupující se uprostřed močálu. „Ta voda má barvu jak pivo,“ vtipkoval tenkrát Tom. „Ale jdi. Já bych řekla, že vypadá spíš jako černý čaj,“ mínila Tammie. „Můžete to vyzkoušet. Ochutnávka je v ceně plavby,“ popíchl je průvodce.

Kde jsou ty časy... Tom posmutněl. S Tammie strávil skoro polovinu života. Potkaly je dobré i zlé časy. Dokud je smrt nerozdělila.

Co ta léta přinesla? Tom založil stavební společnost KenTom, postavil pro ně krásný dům, narodila se jim Nancy... Jenom proto, aby se všechno štěstí zase rozplynulo. Čím výš člověk vystoupá, tím bolestivější pád mu hrozí. Poslední měsíce Toma

naučily, že si měl víc vážit štěstí, které mu život propůjčil. Nepovažovat teplo rodinného krbu za samozřejmost. Litoval všech hodin, které obětoval práci, místo aby se věnoval Tammie a Nancy. Jeho někdejší posedlost úspěchem mu nyní připadala jako holé šílenství. Marnost nad marnost. Byl snad slepý? Možná jen pro oči neviděl skutečný stav věcí.

Když si Tom stanovil nějaký cíl, vždycky ho chtěl dosáhnout tou nejkratší cestou. Jak známo, nejkratší spojnicí dvou bodů – startu a cíle – je přímka. Tom jakožto ředitel stavební společnosti měl vědět, co o přímce říkají učebnice geometrie – definují ji jako křivku s nekonečně velkým poloměrem. Nekonečno je abstraktní pojem. Existuje v našem světě něco nekonečného? Jestliže ne, je prakticky nemožné dosáhnout cíle přímou cestou. Tom si dlouho myslel, že kráčí přímo. Teprve před několika měsíci si uvědomil, že jeho dráha měla konečně velký poloměr. Občas je nesmírně snadné zaměnit bludný kruh a přímku.

Tomovy úvahy přerušilo zaklepaní na dveře. „Dále!“

Do pokoje vstoupil doktor Nyariki. Ve vypůjčeném tričku s logem hokejového týmu Dallas Stars a v příliš krátkých kalhotách vypadal vskutku podivně. Asi jako keňský domorodec v americkém velkoměstě. Nebo jako Tom během prvního dne po příletu do Keni.

„Ty nemocniční chodby jsou jako bludiště,“ postěžoval si doktor Nyariki. S neproniknutelným výrazem se posadil na druhou postel u protější stěny.

„Příště půjdu s vámi,“ ujistil ho Tom. Snažil se potlačit myšlenku, jestli vůbec bude nějaké *příště*. „Říkal doktor Jones něco nového?“

Doktor Nyariki vzhlédl. „Annin stav se nijak nezměnil. Stále je v bezvědomí. Dorazily však výsledky z laboratoře.“ Z nějakého důvodu se zachmuřil.

„Co z nich vyplývá?“ chtěl vědět Tom.

„Že zápal plic má na svědomí jiný kmen bakterií, než který vyvolal sepsi.“

„Jaký to má vliv na léčbu?“

„Pravděpodobně žádný.“ Doktor Nyariki svěsil hlavu. „Jde o to, že se Anna nejspíš nakazila zápalom plic už v Loiyangalani. Na jejím lůžku předtím ležel pacient s plicní infekcí.“ Potichu zasténal. „Jestli Anna zemře, bude to moje vina.“

Tom rozvázně zakroutil hlavou. „Nebude. Kdybyste jí v Loiyangalani neposkytl pomoc, už by tu s námi nebyla.“ Pohlédl doktoru Nyarikimu zpřímá do očí. „Udělal jste vše, co bylo ve vašich možnostech. A to je to, co se po nás žádá. Jak říkala Anna.“

Doktor Nyariki se chabě pousmál. „Děkuji vám, pane Kendalle.“

Nazítí ráno se Tom a doktor Nyariki opět vypravili do nemocnice. Na chodbě před jednotkou intenzivní péče potkali doktora Jonese. Jakmile je lékař spatřil, okamžitě jim šel naproti. Usmíval se.

„Dobré ráno. Mám pro vás příznivé zprávy. Slečna Sinicka před hodinou nabyla vědomí. Její stav se zlepšuje. Konečně jí klesla horečka.“

„Můžeme ji vidět?“ vyhrkl Tom. Cestou na kliniku měl srdce v kalhotách. Nyní ho cítil až v krku.

„Samozřejmě. Musím vás ale upozornit, že slečna Sinicka je stále hodně zesláblá. Nesmíte ji proto příliš zatěžovat.“ Odkáslal si. „Navíc je pod vlivem sedativ. Při vizitě byla dost zmatená. Zřejmě si ještě plně neuvědomuje rozsah svého postižení.“

Oba návštěvníci svorně přikývli. „Nebudeme u ní příliš dlouho,“ přislíbil Tom. „Jen bychom ji chtěli pozdravit.“

Doktor Jones se chápavě pousmál. „Jistě. Račte dál, pánové.“ Pokynul jim ke dveřím.

„Děkujeme.“

Tom a doktor Nyariki se ohlásili na sesterně. Spěšně se nasoukali do ochranných plášťů a vydezinfikovali si ruce. Oba se už nemohli dočkat, až uvidí Annu.

Lůžkové oddělení dnes na Toma působilo úplně jiným dojmem. Útulněji. Při včerejší návštěvě si nevšiml příjemně teplých barev interiéru, velkých oken ani přirozeně hřejivého osvětlení. Vnímal jen strach a úzkost.

U Annina lůžka se pohybovala mladá světlolasá sestřička. Krátce se na příchozí usmála. Pak se naklonila k jednomu z mnoha přístrojů u postele.

Anna přes sebe neměla přehozenou příkrývku, takže byl vidět zabandážovaný pozůstatek její pravé nohy. Tomovi naskočila husí kůže. Případalo mu neuvěřitelné, že tahle žena ještě před pár dny sloužila v africké škole.

Chvilí trvalo, než si jich Anna všimla. Oba muži se sklonili k její hlavě, každý z jedné strany. Pomalu na ně zamžourala očima.

„Dobré ráno, Anno,“ zašeptal Tom. „Rád tě vidím.“

„Tome... Doktore Nyariki...“ zachraptěla Anna sotva slyšitelným hlasem. Doktor Nyariki jí jemně položil ruku na čelo.

„Vy jste to zvládli.“ Anna zakašlala. „Díky Bohu. Nevím jak, ale dě... děkuju.“

„Můj kamarád David nám pomohl sehnat letadlo,“ vysvětlil jí Tom.

„Ten, co tě navštívil v Loiyangalani?“

„Ano,“ přisvědčil Tom. Překvapilo ho, že si Anna za daných okolností vybavuje takové detaily.

„Vždycky jsem se chtěla podívat do Ameriky.“ Anna si opět odkašlala. „Ale v poněkud lepším stavu.“ Na pár sekund bolestně zkrivila tvář. „Je zvláštní, že člověka může bolet ta část těla, kterou už nemá.“

„Říká se tomu fantomové pocity,“ poznamenala sestra. „Váš centrální nervový systém se zatím nedokázal přizpůsobit náhlému zákroku. Nebojte, bolesti postupně vymizí.“

„Já vím,“ přikývla Anna. Zavřela oči. „Vypomáhala jsem ve zdravotnickém středisku v Ke –“ Další zakašlání. „V Keni.“

Sestřička se na ni povzbudivě usmála. „No vidíte, takže jsme vlastně kolegyně.“

„Bývalé,“ opravila ji Anna. Znenadání se upřeně zadívala na Toma. Její pronikavý pohled ho vyvedl z míry. „Víš, co jediné si pamatuji z cesty sem?“ zeptala se ho.

Tom zakroutil hlavou.

„Celou dobu odněkud hrála hudba Elvise Presleyho.“

„Z přehrávače,“ přitakal nejistě Tom. „Majitel letadla je asi fanouškem rock 'n' rollu.“

„Taylor měl taky rád Elvise,“ odvětila Anna po chvílce mlčení. „Jednou se učesal na Pompadoura.“ Z hrdla se jí vydralo zakuckání.

Tom povytáhl obočí. Nevěděl, co na to říct.

„Omlouvám se, ale potřebovala bych slečně Sinické vyměnit bandáž a zkontrolovat drény,“ přerušila sestra rozpačité ticho.

„Jistě.“ Oba návštěvníci se zvedli k odchodu. „Brzy zase přijdeme,“ ujistil Tom Annu.

„Děkuju vám.“ Anna se pokusila o úsměv. „Ještě nikdy jsem se necítila tak naživu jako dnes.“

Tom nemohl souhlasit s doktorem Jonesem. Anna vůbec nebyla zmatená. Měla to v hlavě srovnané stejně jako dřív. Dalo se

čekat, že bude vyděšená a zoufalá, ale stal se přesný opak. Nedomáhal si to vysvětlit.

Odpoledne se Tom opět zastavil v nemocnici. Anně právě ošetřovali pahýl, a tak ji jen pozdravil na dálku a zase se otočil. Doktor Jones byl zrovna na odchodu, neboť mu končila směna. Spokojeně se usmíval. Ujistil Toma, že se Annin stav vyvíjí nad očekávání dobře. („O jejím případě jednou někdo napíše knihu!“)

Večer Tom zamířil do hotelové prádelny. Chvilí mu trvalo, než se zorientoval v ovládání pračky. Doma v Bakersfieldu se o jeho ošacení vždycky starala Tammie. Teprve nyní si uvědomoval, co všechno pro něj celé roky dělala. Nikdy jí za to ani nepoděkoval. Kéž by tak mohl napravit svoje chyby.

Tom vyskládal prádlo ze sušičky. Uchopil koš a vrátil se do pokoje. Doktor Nyariki odpočíval na pohovce. Zdál se být hluboce zamyšlený.

„Nesu vám vyprané oblečení,“ oslovil ho Tom. „Mám ho složit na postel?“

Doktor Nyariki sebou trhl. „Ano. Jste moc hodný, pane Kendall. Děkuji vám.“

„Rádo se stalo.“ Tom si všiml, že jeho společník drží nějakou knížku. „Copak to čtete?“

„Životopis Martina Luthera Kinga. Objevil jsem ho v té... vstupní hale.“

„Na recepci,“ přikývl Tom.

„Ano, právě tam.“ Doktor Nyariki se poškrábal na bradě. „Můj otec byl jeho velkým obdivovatelem.“

Tom si vybavil, že se doktor Nyariki před cestou do Jacksonvillu zmiňoval o svých amerických kořenech. „Setkal se s ním někdy?“

„Asi ne. Pouze sdílel jeho myšlenky ohledně práv Afroameričanů. Moje rodina bydlela v Texasu. Otec pracoval v ropné rafinérii.“ Doktor Nyariki posunkem naznačil Tomovi, aby se vedle něho posadil. „Jako černochoz zastával tu nejtěžší a nejhůř placenou práci.“

„To je mi líto,“ zamumlal Tom. „Jak dlouho vaše rodina žila v Americe?“

„Od počátku devatenáctého století do roku 1956. Moje předky sem násilně přivlekli evropští otrokáři. V Keni je naložili na loď do Alabamy, kde pracovali na plantážích,“ vyprávěl. „Spousta otroků zahynula už během cesty přes Atlantik. Neměli prakticky žádná práva. Zacházeli s nimi jako s dobyt看em. Mnoho rodin bylo nenávratně rozděleno.“

Doktoru Nyarikimu se zlomil hlas. „Asi víte, že Anna se zajímá o historii a rodokmeny. Před pár lety mi pomohla vypátrat osudy mých předků. Po válce Severu proti Jihu bylo ve Spojených státech zrušeno otroctví. Pro většinu černochoz se téměř nic nezměnilo, protože běloši na ně dál nahlíželi jako na pololidi.“

Můj pradědeček se roku 1897 přestěhoval z Alabamy do Texasu. Strádal nejrůznější dělnické profese, stejně jako všechny následující generace.“

„Jak se vám podařilo dostat zpátky do Keni?“ zajímal se Tom. „Shodou okolností.“ Doktor Nyariki sklopil zrak. „Strašných okolností.“

Na okamžik se odmlčel. „V prosinci 1955 se můj otec dostal do křížku s jedním bělošským spolupracovníkem, který ho obvinil z krádeže peněz. Byl to vážený předák, takže se ta zpráva okamžitě rozšířila po celé firmě. Došlo k tomu zrovna v době autobusového bojkotu v Montgomery. Slyšel jste o té události?“

„Bohužel ne,“ odvětil Tom.

„Černošská aktivistka Rosa Parksová v autobusu odmítla uvolnit svoje místo bělochovi. Dopustila se tím trestného činu, za který dostala pokutu. Černošské obyvatelstvo Montgomery na protest zahájilo bojkot autobusové dopravy. Akci podporoval i Martin Luther King. Tím pádem i můj otec.

Ale zpátky k jeho příběhu. Druhého dne po obvinění z krádeže ho přepadlo pět mužů v kápích. Stalo se to přímo před naším domem, když šel ráno do práce. Moje matka všemu přihlížela z okna. Bála se zasáhnout, protože by jistojistě ublížili i jí. A mně. Chtěla mě chránit. Byl mi necelý rok.

Útočníci se na otce vrhli s takovými... dřevěnými holemi, co se používají při sportu.“

„Baseballovými pálkami,“ dovtúpil se Tom.

„Ano. Otec se jim bránil. Dva z nich srazil na zem, což je ještě víc rozzuřilo. Křičeli na něho: „Nedopustíme, aby nějaký černoš kradl jídlo našim dětem!“ A mnoho dalších nadávek, které si nepřejete slyšet. Zbili ho do bezvědomí. Jeden po druhém mu stoupli na hlavu. Plivali mu do obličeje.“

„To je otrěsné,“ špitl Tom.

„Udělal ještě něco mnohem horšího,“ odvětil doktor Nyariki s očima upřenýma na podlahu. „Přinesli kanystr s benzínem. Celý ho vylili na otcovo bezvládné tělo. Pak vytáhli zápalky.“

Tom vstřebával hrůzné dojmy. Představoval si paní Nyarikiovou, jak bezmocně přihlíží manželovu upálení zaživa. „Byli ti útočníci dopadeni?“ zeptal se přidušeně.

Doktor Nyariki zakroutil hlavou. „Takových případů se tehdy událo mnoho. Policie se jimi neobtěžovala zabývat.“ Povzdech si. „Víte, co je na celé věci nejsmutnější?“

„Netroufám si odhadnout.“

„Ty peníze ukradl předákův vlastní syn. Vytáhl mu je z kapsy. Přiznal se téhož dne, kdy zavraždili mého otce.“

„Jak to víte?“

„Od matky. Pan Harris – ten předák – se jí přišel omluvit. Doslechl se, co se přihodilo. Prý se rozplakal. Přísahal matce, že se o ni postará. Slíbil, že jí splní jakékoli přání. Svého slibu dostál. Za dva měsíce nám zajistil emigraci do Keni. Matka už nechtěla dál žít v Americe.“

„Z čeho vás živila?“ otázal se Tom.

„Pan Harris jí dal nějaké peníze. Navíc jí zajistil práci v nemocnici v Marsabitu. Myslím, že i přes to se nikdy nezbavil výčitek svědomí.“

Tom si to dokázal moc dobře představit. Pocit viny je jako nesmývatelná skvrna na duši.

Annin stav se v následujících dnech nadále zlepšoval, třebaže jí stále sužovaly fantomové bolesti. Konečně ji opustily horečky, což značilo, že zápal plic je na ústupu. Byl jí přidělen samostatný pokoj, kde o ni několik hodin denně pečovaly rehabilitační pracovnice.

Doktor Jones Tomovi vysvětlil, že bez správně vytvarovaného pahýlu by nebylo možné přistoupit k protézování. Anna podle jeho slov představovala dokonalý příklad pacienta vhodného k aplikaci protézy. „Slečna Sinicka je ve výborné fyzické kondici. Zdravému člověku se to nezdá, ale chůze s protézou je energeticky velmi náročná. U starších pacientů proto upřednostňujeme invalidní vozík. Což není případ slečny Sinické.“

Jestliže si Anna zachovala svoji fyzickou formu, to samé platilo i o její psychice. Při každé návštěvě se chovala klidně a vyrovnaně. Navíc doslova překypovala vděčností. Při každé příležitosti Tomovi a doktoru Nyarikimu pořád dokola děkovala za všechno, co pro ni udělali.

Tomovi nad tím zůstával rozum stát. Kdyby on sám utrpěl smrtelně vážný úraz a někdo ho přes půlku světa odvedl do neznámé země, kde by mu amputovali nohu, propadl by depresi. Stály za Anniným rozpoštěním její životní zkušenosti? Několikaletá služba v Keni? Nebo snad víra v Boha?

Týden po jejich přiletu do Jacksonville dorazil balík s Anninými věcmi. Otec Jules jí poslal svatý obrázek s Pannou Marií. Anna si kartičku vystavila na noční stolek. Hned vedle svojí Bible.

„Chtěla bych někdy zavolat do Loiyangalani,“ svěřila se Tomovi, zatímco jí vybaloval věci. „Stýská se mi.“

„To by mělo jít snadno zařídít,“ odpověděl Tom. Vytáhl z krabice Annin mobilní telefon. Podal jí ho do ruky. „Kdyby ti tady nefungoval, řekni mi. Obrátím se na operátora. S placením hovorného si nedělej starosti,“ ujistil ji.

„Díky. Telefonní poplatky mi platí vedení misie. Alespoň dokud budu jejich zaměstnankyní.“ Na čele jí vyskočila drobná vráska. Potichu zakašlala. „Už jsi kvůli mně utratil příliš mnoho peněz. Ani jsi mi neřekl, kolik stálo letadlo.“

„Na tom nesejde,“ odvětil Tom. Posadil se na prázdnou krabici. „Důležité je, že se ta investice vyplatila.“

Anna se nepatrně zarděla. „Snad ti to jednou budu moct splatit.“ Na okamžik zkroutila tvář do bolestného úšklebku.

Tom nejistě zamžoural očima do rohu. Stále se v Annině přítomnosti cítil jako na trní. Dával si záležet, aby zbytečně nezíral na její pahýl. Důsledně se vyhýbal jakýmkoli narážkám na její stav. Občas míval pocit, že od něho Anna vyžaduje přesný opak, jenže zkrátka nevěděl, jak s ní mluvit o tak citlivém tématu. Vždyť se znali teprve čtyři měsíce.

Vtom se ozvalo zatřukání na dveře. „Slečno Sinicka, nesu vám večeril!“ zahalekal vysoký ženský hlas. Vzápětí do pokoje vplula

podsaditá sestřička s krátkými černými vlasy. Na podnosu nesla misku s nějakou kaší, hrnek čaje a dvě tabletky.

„Teda, málem bych to tu nepoznala!“ usmála se.

„Cestuji do Ameriky po částech,“ zažertovala Anna. „Teď už mám všechno, co potřebuji. Téměř,“ dodala, bolestně zatínajíc zuby. Rychle se uvolnila, jako by se bála otevřeně projevit známky slabosti.

Sestra položila ták na noční stolek. Zálibně si prohlédla obrázek Panny Marie. „Jste věřící?“

„Vyrůstala jsem v katolické rodině,“ přisvědčila Anna. „Dnes bych řekla, že jsem prostě křesťanka. Nechci zpochybňovat důležitost členství v nějaké církvi, ale...“ Chvilí hledala správná slova. „Během života jsem se setkala s mnoha křesťanskými církvemi. „Naše učení je to jediné pravé!“ hlásá řada z nich s odvoláním na stejný zdroj. Bibli. Logicky musí vyvstat otázka – proč je učení mnoha církví v přímém rozporu, když existuje jenom jeden Bůh a jedno Písmo?“

Otázka zůstala viset nezodpovězena. Anna však ani nečekala odpověď. Zvyk je železná košile.

„Když jsem pracovala v Keni, jediným zdrojem křesťanského poznání pro mě byla Bible. Naše misie pořádala nedělní bohoslužby, ale já jsem si našla jiný způsob, jak sloužit Bohu. Pomáhat potřebným. Neřekl snad Ježíš Kristus, že dvě největší přikázání jsou: ‚miluj Boha svého‘ a: ‚miluj svého bližního jako sám sebe?‘“

„Máte pravdu,“ přitakala sestra.

„O nedělích jsem většinou pomáhala ve zdravotnickém středisku nebo rozvážela humanitární balíčky,“ pokračovala Anna. „Tohle bývaly moje bohoslužby.“ Do očí se jí vkradl smutek. „Bývaly.“

Tom a sestra si vyměnili letmý pohled.

„Asi bych se měla vrátit ke čtení Bible,“ konstatovala Anna, než se někdo z nich zmohl na odpověď.

„Mě k víře přivedla práce v hospici,“ prolomila sestra nepřijemné ticho. „Den co den jsem se setkávala se smrtí. Umírající lidé vidí něco, co našim zrakům zůstává skryté.“ Ve tváři se jí usadil zamyšlený výraz. „Někdo tvrdí, že jsou to obyčejné halucinace, ale já si myslím něco jiného.“

„Vidí přicházet smrt,“ zašeptala Anna. Jako by se po nedávných událostech ostýchala mluvit nahlas o věcech mezi nebem a zemí. „Nebo zemřelé blízké.“

Tom na ni vytřeštil oči. Sám takovou zkušenost zažil. Anna tenkrát byla u jeho lůžka, ale ani jí se nesvěřil se svým snem. Nebo prorockým viděním?

Sestřička pomalu pokývala hlavou. „Jsem si jistá, že existují bytosti, které nemůžeme spatřit, dokud nepřijde náš čas. Viděla jsem desítky takových případů. Lidé na smrtelné posteli se náhle uvolnili. Upřeně zírali někam do prázdna. Ve tváři měli pokojný výraz. Často něco nesrozumitelně mumlali. O chvíli později naposledy vydechli.“ Sestra se tvářila zcela nepřítomně, jako by právě zažila blízké setkání se smrtí. „Nevím, jestli viděli Boha, anděla nebo svoje milované na onom světě, ale něco tam doopravdy bylo. Cítila jsem to.“

„Věřím vám,“ přisvědčila potichu Anna. „Sama jsem něco takového zažila v Keni. Pacient v posledním stádiu AIDS hleděl někam přes moje rameno. Vysílením už ani nedokázal mluvit. Najednou zcela zřetelně zašeptal: ‚Už jdu.‘ Pět minut nato zemřel.“

„Věříte, že se člověk hned po smrti dostane buď do nebe, nebo do pekla?“ zeptala se jí sestra.

Anna bůhvíproč zamžourala na svoji zraněnou nohu. Bylo to vůbec poprvé, co ji Tom přistihl při něčem takovém. Při všech dosavadních návštěvách se dívala všude, jen ne na svůj pahýl.

„Nevím,“ přiznala s rozvahou. „Jednou jsem se při modlitbě ptala Boha, co se s člověkem stane po smrti. Nedostalo se mi žádné odpovědi. Vyložila jsem si to tak, že během pozemského života bychom se měli zabývat důležitější otázkou. Jak se dostat do nebe? Pokud na ni najdeme odpověď, nemusíme se smrti bát.“ Opět se zahleděla do míst, kde by měla být její pravá holeň. „Minulý týden mi odhalil další část tajemky. Umírání je vlastně úplně snadné.“

„S tím souhlasím,“ ozval se Tom. „Pro umírajícího je smrt jednoduchá. Ne však pro pozůstalé.“

Obě ženy mlčky přikývly. Sestra začala Anně urovnávat polštář. „Omlouvám se. Neměla jsem vás tím zatěžovat.“

„Nemáte se zač omlouvat,“ ujistila ji Anna. „O umírání se musí mluvit. Před smrtí se nemůžeme schovávat. Vždyť ani pštrosi nestrkají hlavu do písku, jak se to o nich říká. Proč by dělali takovou hloupost, když umí rychle běhat? Před smrtí sice neutečeme, ale můžeme jí čelit lépe než hrou na schovávanou. Ignorovat smrt může jen pošetilec.“

2. kapitola

V následujících dnech Annu konečně opustily nejhorší fantomové bolesti. Očividně ji to povzbudilo. S obrovským zápalem se pustila do rehabilitace. Doktorů ji pověděli, že pravidelné cvičení a otužování může výrazně urychlit hojení tkání.

Prvního května doktor Nyariki odletěl zpátky do Keni. Tom mu koupil letenku. Osobně ho doprovodil na letiště, kde mu pomohl s odbavením.

„V Nairobi na vás bude čekat automobil. Zelený jeep Katolické misie Loiyangalani,“ připomněl mu při loučení. „Mluvil jsem s otcem Julesem. Vůz už je na cestě.“

„Děkuji vám, pane Kendalle. Věřím, že se brzy opět shledáme.“

„Ano,“ přisvědčil Tom, třebaže si tím nebyl tak jistý.

Doktor Nyariki se zařadil do fronty před bezpečnostním rámem. Naprázdno polkl. Zjevně ho znervózňovala představa dalšího letu přes oceán v okřídlené kovové trubici.

Tom se pomalu otočil k odchodu. „Na shledanou, doktore. Děkuji, že jste mě doprovodil.“

„Dělal jsem jen svoji práci,“ usmál se doktor Nyariki. Pak zvažněl. „Postarejte se o Annu. Prosím. Zaslouží si to.“

„Já vím. Udělám pro ni, co bude v mých silách,“ slíbil Tom.

„Bůh vám pomáhej. Na shledanou, příteli.“

Zpátky v hotelovém pokoji Toma přepadla zádumčivá nálada. Lehl si do postele a přemýšlel. O minulosti. O budoucnosti. Co dál? Až Annu propustí z nemocnice, bude závislá na jeho péči. Musí do té doby vymyslet nějaký plán. Musí dotáhnout do konce svůj úkol. Navzdory všem okolnostem. Kdo ho zachránil, když

uprostřed pustiny dostal malarický záchvat? Kdo celá léta pomáhal lidem v nouzi? Kdo utrpěl osudný úraz při rekonstrukci keňské školy? Anna už rozdala tolik dobra a lásky. Víc než většina lidí za celý život. Ironií osudu zůstala sama v nejtěžších chvílích svého života. Už poněkolikáté.

Do Loiyangalani se vrátit nemůže, zamítl Tom první možnost. Zatím ne. Při Annině houževnatosti si dokázal představit, že by se tam mohla časem navrátit, ale rozhodně ne hned teď. Nejprve si musí zvyknout na život s postižením.

Chtěla by se vrátit do Skotska? Tom věděl, že tam Anna dřív pracovala jako učitelka. Ještě před svojí misijní cestou do Loiyangalani. Jak by tam ale tak narychlo našla bydlení?

A co Katowice? O Annině rodném městě snad ani nemohla být řeč. Se svojí rodinou se před lety rozešla ve zlém. V mladické nerozvážnosti udělala chybu, za niž draze zaplatila. Otec ji vykázal nejen z domu, ale i z vlastního srdce. Dokázali by najít cestu zpátky?

Pak už zbývala jen jediná možnost. Bakersfield. Jen při tom pomyslení Tomovi naskočila husí kůže.

Na nočním stolku se rozezněl telefon. Tom zmateně otevřel oči. Bylo deset minut po osmé hodině večerní. Musel usnout někdy před třemi hodinami. Rozespale se natáhl pro mobil.

„Zdravíčko.“

„Ahoj, Davide,“ zívá Tom.

„Snad jsem tě nevzbudil,“ omlouval se David. „Myslel jsem, že na Floridě je zhruba osm hodin.“

„Taky že je,“ odvětil Tom. „Jenom mě trochu přemohla únava. Stejně jsem už potřeboval vstát. Od oběda jsem nejedl.“

„Jasně, nebudu tě zdržovat,“ odpověděl David. „Amanda mě poprosila, abych ti vyřídil jistý návrh.“

Tom zpozorněl. „O co jde?“

„O Annu.“ David zaváhal. „Amandu napadlo, jestli by ses s Annou nechtěl vrátit do Bakersfieldu. Nabídla se, že by jí pomohla s rehabilitací. Má zkušenosti s pacienty po amputaci.“

Tomovi se zhoupł žaludek. Úplně ho opustil hlad. „Myslel jsem, že Amanda má stálou práci.“

„Jo, ale prý by si to dokázala zařídit tak, aby se mohla stát Anninou osobní fyzioterapeutkou.“ Krátká pauza. „Pokud jde o plat, spokojila by se s prominutím nájemného.“

„Hm.“ Tom vstřebával informace. Amandina nabídka mu připadala neobyčejně laskavá. Až podezřele laskavá. Proč by se chtěla starat o úplně cizí ženu? Bez regulérního platu?

„Chápu to správně, že by s Annou bydlela v našem – ehm, mém – domě?“

„Naprosto správně,“ přitakal David. „Samozřejmě se počítá i s tebou.“

„Jakým způsobem?“

„No... že bys tam bydlel s nimi,“ nadhodil nejistě David. „Přece bys nezůstal v hotelu. A navíc... rád bych tě zase měl nablízku, kámo.“

Tom si najednou nebyl jistý, jestli celý nápad doopravdy pocházel jenom z Amandiny hlavy. „Potřebuju nějaký čas na rozmyšlenou. Sám pořádně nevím, co mám dělat,“ přiznal potichu. „A hlavně se musím zeptat Anny. Nemůžu ji nutit, aby se zotavovala v Americe. Třeba má úplně jiné plány.“

„To se ví. Ani jsem nečekal, že byste se rozhodli hned teď. Jenom jsem – totiž jsme,“ opravil se pohotově, „chtěli, abyste věděli, že jsme tu pro vás.“

„Díky,“ zašeptal vděčně Tom. Na víc se v tu chvíli nezmohl.